

ТЕНДЕНЦІЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ З СПОРТИВНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Євсєєв Леонід, Павлов Віктор

Вінницький державний педагогічний університет

Вирішення проблеми, пов'язаної з удосконаленням підготовки педагогічних кадрів, є в наш час надзвичайно актуальним. Оновлення сфери національної освіти вимагає не тільки поглиблення професіоналізму педагогічної діяльності, але переводить на новий, більш високий рівень його творчий компонент. Професіоналізм і творчість стають провідними напрямками підготовки майбутніх спеціалістів. Сьогодні необхідно в першу чергу створити умови для творчої активності майбутнього педагога, розробити і впровадити в навчальний процес схеми, моделі завдань та ситуацій, що мають місце в практичній діяльності педагога (3,4).

Термін "технологія навчання" педагоги почали використовувати в 60-ті роки. Це поняття не має однозначного тлумачення, але в наукових колах і серед практиків знаходить все ширше застосування (1,2).

В навчальному процесі у всі часи здійснювалась певна технологія навчання. Сутність сучасної технології полягає у визначенні найбільш доцільних способів дії для досягнення поставлених навчальних цілей. Сьогодні технологія навчання вбирає в себе наукову організацію навчального процесу і її головне завдання полягає у використанні корисних для практики і найбільш доцільних та ефективних методів досягнення дидактичних цілей (5).

Технологія навчання може розглядатися як системний метод організації навчання, спрямований на оптимальну побудову і реалізацію навчально-виховного процесу, підвалинами якого є діяльнісний підхід і забезпечення інтенсифікації навчання. Ядро сучасної технології навчання складає дидактична модель процесу навчання, яка є загальною для всіх навчальних предметів і включає в себе: мету навчання, зміст, методи, форми, реальний результат навчання. Вчені дидакти підкреслюють, що на весь процес впливають як закономірності, так і принципи навчання (2).

Сучасна технологія навчання передбачає необхідність раціонального використання зусиль студентів і викладачів. Діюча модель авторитарного навчання потребує значної перебудови. Як би там не було, а в центрі системи навчання знаходиться студент і це визначає всю діяльність викладача, провідна роль якого в системі сучасної технології полягає в підготовці і управлінні цим процесом. При цьому керуюча функція викладача полягає в плануванні організації засобів навчання (змісту і методів), реальному втіленню плану, постійному спостереженню за ходом процесу і його результатами, регулярній корекції вибраних засобів навчання у відповідності з поставленими цілями професійної підготовки спеціаліста.

Викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вузі повинно ґрунтуватися на діяльнісній концепції професійної підготовки, забезпечувати створення таких умов, коли студенти займають позицію не "учнів", а "вчителів". Такий підхід вимагає застосування активних методів навчання.

Належне місце в системі підготовки майбутніх фахівців у ході вивчення спортивно-педагогічних дисциплін має відводитись формуванню педагогічної майстерності студентів. Аналіз стану такої спрямованості навчально-виховного процесу на нашому факультеті фізичного виховання дає підстави для висновку, що потрібні рекомендації щодо впровадження в навчальний процес моделей педагогічних ситуацій, наближених до умов школи; формування у студентів умінь спілкування з учнями, ставити і вирішувати педагогічні завдання. Сьогодні кафедра спорту в своїй роботі використовує такі форми навчальних занять для оволодіння студентами педагогічною майстерністю:

- заняття з засвоєння елементів техніки управління (уміння подавати команди, перешиковувати, проводити навчання окремим вправам);
- заняття з засвоєнням методів і прийомів навчання (словесні методи, методи демонстрації, наочні методи, методи вправи тощо);
- заняття з формування вмінь проводити окремі частини уроку, навчально-тренувального заняття;
- заняття з формування вмінь проводити урок, навчально-тренувальне заняття в цілому;
- заняття з формування умінь проводити педагогічний аналіз уроку.

Місце названих вище форм занять в навчально-виховному процесі визначено навчальними програмами спортивно-педагогічних дисциплін.

В процесі формування педагогічної майстерності студентів особливі вимоги висуваються до формування вміння проводити урок у цілому. Традиційно формування цього вміння проводилося за схемою: студент отримує завдання, готується, проводить урок; викладач фіксує допущені студентом помилки і в кінці заняття повідомляє їх групі. При такій організації заняття академічна група виступає лише в ролі учнів для студента, який проводить урок. Нами були сформовані дещо інші вимоги щодо підготовки і проведення таких занять: студент отримує завдання; готує розгорнутий конспект уроку і приходить з ним на консультацію до викладача; після обговорення майбутнього заняття з викладачем студент усуває помилки; перед проведенням уроку кожен студент групи ("учні") отримує завдання з педагогічного аналізу діяльності "вчителя"; студент ("вчитель") проводить урок; в процесі уроку кожен "учень" і викладач фіксують помилки, допущені "вчителем"; в кінці кожен "учень" дає оцінку позитивним і негативним сторонам в діяльності "вчителя" (конкретно, тільки з того питання, яке було доручено "учневі"); з самоаналізом проведеного уроку виступає "вчитель"; підсумки виконаної роботи підводить викладач. В таких умовах всі студенти групи стають носіями не тільки функцій вчителя, а й носіями його вмінь. Творча активність студентів значно зростає. Цінність такого підходу насамперед полягає в поєднанні простоти в організації заняття з ефективністю результатів. Участь кожного студента у розв'язанні педагогічних завдань позитивно впливає на розвиток професійного мислення майбутнього вчителя фізичного виховання. При цьому студенти більш успішно оволодівають зразками вирішення педагогічних завдань, методикою аналізу уроку фізичної культури. У них складається предметне уявлення про зміст і характер ситуацій, що мають місце в практичній діяльності педагога.

В таких умовах навчання виступає як творче спілкування викладача і студентів, як процес спільного пошуку і дій, в результаті якого у студентів

поглиблюються знання і вдосконалюється професійна майстерність учителя. Мова йде про таке управління діяльністю студентів, при якому викладач:

Ставить студентів у позицію активного суб'єкта навчання, яке здійснюється в загальній системі колективної роботи академічної групи.

Розвиває здатність студента до самоуправління (саморегуляції, самоорганізації, самоконтролю) власної діяльності.

Організує процес навчання як вирішення навчально-пізнавальної проблеми на основі творчої взаємодії (діалогу) з студентами.

В процесі управління навчальною роботою студентів викладач будує зміст діяльності студентів і форми їх спільної діяльності. В основі реалізації цих функцій лежить одна загальна ідея: розвиток активності та самостійності студентів у процесі оволодіння професійною майстерністю вчителя.

Література

1. Бабанский Ю.К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса. – М.: Просвещение, 1982. – 190 с.
2. Васьков Ю. Дидактичні знання – кожному вчителю. //Фізичне виховання в школі. – 1997. - №3. – С. 13-16.
3. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва. – К.: Вища шк., 1993. – 320 с.
4. Основы педагогического мастерства. /Под ред. И.А. Зязюна. – М.: Просвещение, 1989. – 302 с.
5. Раченко И.П. Принципы научной организации педагогического труда. – К.: Рад. шк., 1989. – 190 с.

ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА З ПРЕДМЕТУ “ЛЕГКА АТЛЕТИКА З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ”

Євсєєв Леонід, Павлов Віктор

Вінницький державний педагогічний університет

Самостійна робота студента охоплює широкий спектр питань з легкої атлетики. Згідно з навчальною програмою, на першому – другому курсах основу складають питання з техніки видів легкої атлетики шкільної програми, методи і засоби навчання цим видам, методи розвитку фізичних якостей. На третьому курсі перевага віддається питанням методики викладання легкої атлетики в школі, роботі з навчальною документацією, організацією позакласної роботи. На четвертому курсі основу складають питання організації і проведення навчально-тренувальних занять в ДЮСШ, спортивних заходів, суддівства змагань, робота з документами планування та обліку, питання відбору з різних спеціалізацій.

Впродовж усього навчання студенти самостійно вивчають основну і додаткову літературу, виконують завдання спрямовані на виправлення помилок під час бігу, стрибків і метань, готуються до практичних занять, беруть участь в організації та суддівстві змагань.

Завдання самостійної роботи студента 1 курсу. Знати. Історію виникнення і розвитку легкоатлетичного спорту. Роль і місце легкої атлетики в системі фізичного виховання учнівської молоді, в єдиній спортивній класифікації

України. Гігієнічні вимоги, техніку безпеки на заняттях з легкої атлетики. Прийоми надання першої допомоги при травмах на заняттях. Основи техніки ходьби, бігу, стрибків і метань; фактори, які визначають рівень досягнень у цих видах легкої атлетики. Правила змагань з вивчених видів легкої атлетики. Уміти. Підбирати, записувати і використовувати легкоатлетичні вправи в підготовчій частині уроку. Аналізувати техніку виконання вправ; виявляти грубі помилки. Виконати тести фізичної підготовленості. Виконувати обов'язки судді.

Завдання самостійної роботи студента 2 курсу. Знати. Методику навчання техніки спортивної ходьби, бігу на короткі дистанції, бігу на середні і довгі дистанції, стрибка в довжину способом "зігнувши ноги", потрійного стрибка, стрибка в висоту способом "переступання", метання малого м'яча і гранати, штовхання ядра. Техніку естафетного бігу 4x100 метрів, бігу з перешкодами, бар'єрного бігу, стрибків у довжину способом "прогнувшись", стрибків у висоту способом "фосбюрі - флор". Правила змагань з вивчених видів легкої атлетики. Прийоми педагогічного контролю і самоконтролю на заняттях з легкої атлетики. Організаційні основи проведення спортивних змагань. Попередження травматизму на заняттях. Уміти. Працювати з навчальною літературою. Скласти конспект підготовчої, фрагменту основної і заключної частин уроку; проводити аналіз цього конспекту. Розповісти про вивчені легкоатлетичні вправи, вміти їх показувати частинами та в цілому. Виявити і виправити грубі і значні помилки у вивчених видах легкої атлетики. Виготовити наочні засоби для навчання в легкій атлетиці. Готувати місця для занять з легкої атлетики. Виконати тести фізичної підготовленості.

Завдання самостійної роботи студента 3 курсу. Знати. Форми організації та методики проведення занять з легкої атлетики в школі. Методику розвитку основних рухових якостей школярів засобами легкої атлетики. Програму з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів (розділ "Легка атлетика"). Організацію і методику проведення змагань з легкої атлетики в школі. Структуру, зміст і методику позакласної роботи з легкої атлетики. Уміти. Працювати з навчальною літературою. Скласти документи планування і обліку навчальної роботи в школі. Скласти конспект уроку фізичної культури і провести аналіз цього конспекту. Розповісти про вивчені легкоатлетичні вправи, вміти їх показувати частинами та в цілому. Виявити і виправити грубі та значні помилки у вивчених видах легкої атлетики. Виготовити наочні засоби для навчання в легкій атлетиці. Готувати місця для занять. Виконати тести фізичної підготовленості. Виконувати обов'язки судді.

Завдання самостійної роботи студента 4 курсу. Знати. Методику організації і проведення змагань з легкої атлетики. Загальні основи спортивного тренування юних легкоатлетів. Методику проведення навчально-тренувальних занять. Методику навчання техніки легкоатлетичних вправ і розвитку основних рухових якостей засобами легкої атлетики. Організацію навчально-тренувальної та виховної роботи в ДЮСШ. Уміти. Скласти положення про змагання, вести суддівську документацію. Виконувати функції суддів на змаганнях з легкої атлетики на першість області, міста і педуніверситету (6-7 змагань). Працювати з навчальною літературою. Скласти документи планування і обліку навчальної роботи в ДЮСШ. Скласти конспект навчально-тренувального заняття і провести аналіз цього конспекту. Розповісти про техніку легкоатлетичних вправ, вміти їх

показувати частинами та в цілому. Виявити і виправити грубі і значні помилки в рухових діях. Виготовити наочні засоби для навчання в легкій атлетиці. Готувати місця для занять з легкої атлетики. Виконати тести фізичної підготовленості.

Важливою умовою ефективного розвитку самостійної, творчої, пізнавальної активності студентів є постійний контроль за їх самостійною роботою з боку викладача, який на практичних заняттях проводить тестування, опитування, письмові контрольні роботи.

Література

1. Євсєєв Л.Г., Павлов В.І. Легка атлетика з методикою викладання: Навчальна програма для спеціальності 8. 010103 "Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура." – Вінниця: ВДПУ, 2001. – 20 с.
2. Жордочко Р.В., Поліщук В.Д. Легка атлетика: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1994. – 159 с.
3. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва. – К.: Вища шк., 1993. – 320 с.
4. Коробченко В.В. Легка атлетика. – К.: Вища шк., 1977. – 224 с.
5. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: Наказ Міністерства освіти України №161 від 2 червня 1993 року.

АНАЛІЗ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Каплінський Василь, Копишинський В'ячеслав
Вінницький державний педагогічний університет

Професія вчителя фізичної культури, незважаючи на велику питому вагу в ній рухового компоненту, є, перш за все, розумовою і вимагає розвитку цілого комплексу професійних здібностей, серед яких, окрім інтелектуальних, важливого значення набувають пізнавальні, конструктивні, прогностичні, організаторські, комунікативні, перцептивні, аналітичні та інші.

Інтелектуальні здібності нами виділяються особливо, оскільки результати професійної діяльності вчителя фізичної культури, як і вчителів інших загальноосвітніх дисциплін, залежать головним чином від широти і гнучкості розуму.

"Будь-якій практичній дії (у тому числі руховій), - вказує В.Ф. Новосельський у книзі "Професія: вчитель фізичної культури", - повинно передувати знання. Якщо учень виконує якусь дію поки що невміло, то в цьому винні не м'язи, а голова" [1].

Саме тому майбутній вчитель фізичної культури має розвивати не тільки фізичні якості, вольову сферу власної особистості, а й інтелектуальну.

В одному з художніх фільмів про школу, який став улюбленим фільмом студентів факультету фізичного виховання завдяки лабораторно-практичним заняттям з навчально-виховної практики (мова йде про фільм режисерів Дона Сімпсона та Джері Брукхаймера "Небезпечні думки, або вчитель спеціального призначення"), вчителька звертається до учнів з доречним в аспекті